

לקט

ביצד להרבות בעגלות?

את העדר בכללותו 4-6 פעמים ביממה. כשבועיים רק פעמיים ביום, יקרה שלא תובחן התאנה במועדה ב-27% מהפרות; כשבועיים 4 פעמים ביום, תצטמצם אי-ההבחנה של התאנה ב-10% מהפרות.

בדיקה תדירה תאפשר גילוי התאנה בתחילתה, ולעובדה זו חשיבות רבה. ברגיל עוברות 8 שעות מתחילת ההתייחסות עד שהפרה מגיעה לשלב של "תאנת-עמידה" (standing heat). שלב זה עשוי להימשך 18 שעות מתוך 26 השעות של משך התאנה. המועד הטוב ביותר להזרעה או להרבעה הוא פרק הזמן שבין 12 ל-18 שעות מתחילת התאנה, או בפרק הזמן שבין 4 ל-10 שעות משעת כניסתה של הפרה לשלב "תאנת-עמידה".

לדעת אחד המומחים מאוניברסיטת קאנטאקי (ארה"ב), אין הכרח לדחות את ההזרעה עד עבור 60 יום מההמלטה. בתצפיותיו של מומחה זה נמצא שבפרות שהתעברו 35 יום אחרי ההמלטה לא היו מקרים רבים יותר של הפלות והזרות אחרות מאשר בפרות שהתעברו כעבור 60 יום מההמלטה.

שיפורים בהזנה עשויים לשפר את רמת ההתעברות. לפי תצפיותיו של אחד המזריעים עלתה ההתעברות באחד העדרים שהיה בטיפולו מ-60% בלתי-חוזרות לאחר הזרעה ראשונה ל-97%, לאחר שבעל העדר תיבל את המ"מ במי גרנאלים ובוויטאמינים בשיעורים מתאימים. בוקרים רבים התחילו מוסיפים ויטאמין A ונשתכנעו בהשפעתו הטובה על ההתעברות. בפרות עתירות-תנובה עלולים להופיע קשיים בהתעברות מחמת תת-תזונה, תפריט מזון בלתי מאוזן וחוסר יסודות קורט וזרחן. ההמלצות הנוספות לשיפור ההתעברות הן:

1. כליאת הפרה בעמדה ברפת לזמן-מה לאחר ההזרעה;
2. בעונה החמה יש להחזיק את הפרה בתנאי שיכון קרירים ביום ההזרעה;

איכר אחד בהודו העלה את הרעיון לשנות את היחס בילודת עגלות/עגלים על ידי תיכנון השימוש בזירמה. הוא בא לתחנת ההזרעה וביקש שיזריעו את פרותיו לפנות ערב, כיוון שמהי הזרעות בשעות הבוקר נולדו יותר מדי עגלים והוא מעוניין באחוז גבוה ככל האפשר של עגלות. מנהל תחנת ההזרעה התחיל להתעניין בבעיה זו, ובביקורו בגרמניה הוא מצא אישור לדעת האיכר במכון שעסק בניסויים עם ארנבות. כן הוא נפגש בחוקר אחד בגרמניה שהצליח לקבל 75 עגלות מ-100 פרות שהוזרעו בזירמה שהותקנה באופן מיוחד להולדת עגלות. נמסר לו שדרושה רק שעה אחת (מהרגע של הפרשת הזירמה) כדי שתאי הזרע המייצרים עגלות ישקעו לתחתית המבחנה המכילה את הזירמה. דברים אלה הוא שמע מפי אריך שילר ממכון מאקס פלאנק. מנהל תחנת ההזרעה ממשיך להתעניין בבעיה זו באוניברסיטת קאמברידג' ואם יתאשרו גם שם תוצאות המחקרים, הרי יזריעו בזירמה שבתחתית המבחנה להולדת עגלות וזירמה שלמעלה — להולדת עגלים.

ההפסדים מאי-ההתעברות

אי-ההתעברות גורמת להפסד של 10% בהכנסה מעדר החלב. כשאין הפרה מתעברת כעבור 90 יום מההמלטה, עלול להיגרם הפסד של מחצית הדולר עד 2 דולר לכל יום של איחור בהתעברות מעבר למועד הנ"ל. ההפסדים הם תוצאה של "חופשת" יובש ארוכה יותר, טיפול רפואי והוצאת פרות לשחיטה מחמת עקרות. בסקר שנערך במדינות מינסוטה ומישיגאן (ארה"ב) מצאו שחלקן של הוצאות מחמת אי-התעברות בכלל ההוצאות היא כדי 20%, ולעיתים קרובות — אלה הן הפרות המשובחות שבעדר. ואלה הן ההוצאות וההמלצות של אנשי מדע ובוקרים מנוסים למניעת צרת אי-ההתעברות:

שימת לב ערה ומתמדת להופעת התאנה! המצב האידיאלי הוא — לבדוק כל פרה (ולא

טיפוסים מסויימים שמניבים נתחי בשר טובים בשיעור רב יותר; בהמות כאלה מצטיינות בעמידות גבוהה יותר בחום (בתנאי גרמניה, כמור בן).

4. תנובת־חיים גבוהה יותר ופוריות טובה יותר אפשר להשיג ברמה גבוהה יותר מבהמות גדולות. ברמות חלב שוות, הבהמות הגדולות עולות על הקטנות ברזרבות הגופניות שלהן. 5. בהמות גדולות, בעלות תנובות גבוהות, מאפשרות ניצול טוב יותר של העבודה ברפת, ושיווקן של הבהמות האלה הוא קל יותר. בהמות כאלה הן מרשימות יותר בתצוגות.

6. בטיפוח בקר חלב משיגים כושר הנבה גבוה יותר ע"י סלקציה והזנה ראציונאלית; כן יש לשאוף למידות גוף ומשקל שיתאימו לכושר צריכת מזון כדי הנבת שיאים יומיים מאקסימאליים (30-35 ק"ג) והתמדה בהנבה. התאמה זו שבין הגוף לכושר ההנבה לא צריכה להיות מכוונת למשקל גוף גדול במיוחד. לשם הגדלת התנובה מ־4000 ק"ג ל־6000 ק"ג אין צורך לטפח בהמות שתהיינה גדולות וכבדות מאלה שמצויות עכשיו, והעיקר הוא — הסלקציה התכליתית והזנה מתאימה.

(תמצית המאמר והטבלאות יובאו באחת ההוצאות הבאות).

3. מובן מאליו שיש להגן על הפרות מפני מחלות, כגון הפלה, לאפטוספירה וכו', שפוגעות קשה בהתעברות.

גודל הגוף של הפרה וכושר ההנבה הפיזיולוגי

ידוע הוויכוח שנמשך זה עשרות שנים בשאלת הגודל התכליתי של פרת החלב. בחוברת 21 של הירחון הגרמני "צייכטונגסקונדה" 1966 נתפרסם מחקר מקיף בשאלה זו מאת פרופ' ל. קריגר, גדוש טבלאות מאירות־עיניים, ומסקנותיו מובאות להלן בצורת סיכום.

1. הזנה וסלקציה מעניקים את מאקסימום האפשרות להגדלת ייצור החלב. סלקציה המושתתת על מידות הגוף והמשקל, מעניקה סיכויים מוגבלים ביותר. היחס בין משקל גוף הבהמה לבין התנובה של 300 יום מתנודד בתחור מים שבין 6:1 ל־30:1.

2. מכמות נתונה (קבועה) של מספוא מגיבות פרות קטנות תנובת חלב כוללת גדולה יותר, וכיוון שמספרן גדול יותר (שניתן לקיים אותן באותה הכמות של המספוא), הרי אפשר לקבל מהן מספר גדול יותר של וולדות.

3. בהמות מגודלות יותר נותנות תוספת משקל יומית גדולה יותר; בין אלה ישנם גם

ייצוא בקר־חלב מארה"ב בשנת 1965

18,111 ראש לעומת 10,412 בשנת 1964. להלן רשימת הארצות אליהן נשלח הבקר:

24	ניקוראגוא	7
115	ניגריה	57
12	פנמה	3
8	פראגוואי	10
374	פארו	86
5	פיליפינים	24
1	רודסיה	3,790
6	ספרד	227
91	פורמוזה	87
1,726	וונצואלה	459
19	איי הבתולה	9,800

בשנת 1965 נמכרו לחו"ל 22,180 ראשי בקר לעומת 14,800 בשנת 1964; בכלל זה בקר שחור־לבן

2	צרפת	2	ארגנטינה
123	גרמניה	123	איי בהאמה
7	גוואטמאלה	7	ברמודה
15	האיטי	15	בוליביה
2	הונדורס הבריטית	2	הונדורס
449	היונקנג	449	קנדה
35	איטליה	35	צ'ילי
3	ג'אמאיקה	3	קולומביה
38	יאפאן	38	קוסטה ריקה
370	קוריאה	370	דומיניק
62	מאקסיקו	62	אקוודור
74		74	סאלבדור